

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6CoP/11/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4420200199
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marta Polyáková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4420200199.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Polyákovovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Ingrid Doležajovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: R. K., nar. XX. XX. XXXX, zastúpená Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, ako kolíznym opatrovníkom, zverená do náhradnej osobnej starostlivosti: A. F., nar. XX.XX. XXXX, bytom F., P. XX, t. č. R., Y. H. XXXX/XX, dieťa rodičov: Z. K., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y., J. F. XX, t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody, Veľký Dvor 12, Želiezovce a R. S., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, za účasti Okresnej prokuratúry Nové Zámky, o návrhu otca na zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti a nariadenie neodkladného opatrenia a o návrhu navrhovateľky F. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom L., L. XX, t. č. L., P. X/C na zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti a nariadenie neodkladného opatrenia, na odvolanie otca proti uzneseniu Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 12. 02. 2021, č. k. 7P/4/2020-118, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol a zamietol tiež návrh navrhovateľky F. X. na nariadenie neodkladného opatrenia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že otec sa podaným návrhom domáhal zverenia maloletej R. K. do náhradnej osobnej starostlivosti jeho matke F. X. a zároveň žiadal nariadiť neodkladné opatrenie, aby maloletá bola dočasne zverená do jej starostlivosti. Svoj návrh odôvodnil tým, že stará matka zo strany matky maloletej A. F. zanedbáva starostlivosť maloletej a v jej rodine nie je vhodné prostredie pre jej zdravý vývin. Táto tiež nechodí riadne do práce, nemá finančné prostriedky, naviac v jej domácnosti sa dlhodobo užívajú omamné a psychotropné látky a má podozrenie, že sa tam aj kradne a distribuuujú drogy. Navrhovateľka - stará matka zo strany otca svoj návrh odôvodnila tým, že maloletá dlhodobo vyrastá v nedostatočných a nevhodných podmienkach, pričom jej bytové pomery v súčasnosti sú veľmi dobré, žije v prenajatom dvojizbovom byte v L., zarába okolo 1 200 eur mesačne. Tiež poukázala na to, že má čistý register trestov, nikdy neužívala žiadne omamné alebo psychotropné látky a ani alkohol a vie sa o maloletú dobre postarať. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, 2, § 329 ods. 1, 2, § 330 ods. 1, § 331 ods. 1 CSP, § 360 ods. 1, 2 CMP. Vykonal šetrenie pomerov u starej matky A. F., kde bolo zistené, že táto s maloletou obýva rodinný dom, v ktorom býva viaceru rodín, v izbe, v ktorej bývajú, má maloletá vlastné lôžko a skriňu na odkladanie šatstva. Stará matka si občas privyrába brigádnickými prácami, pričom bol vykonaný aj pohovor s maloletou, ktorá uviedla, že v škole jej je dobre, záujmové krúžky nenavštevuje a chce u starej mamy naďalej zostať. Tiež zo Základnej školy E. C. F. v R. bolo zistené, že maloletá spočiatku chodila do školy čistá a pekne oblečená, neskôr sa to zhoršilo, oblečenie jej podarovala vychovávateľka a komunikácia so starou matkou je problematická a zrejme nemá dostatok finančných prostriedkov, keďže niektoré veci jej zaplatila triedna učiteľka. Z takto zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že návrh otca navrhovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia nie je opodstatnený a nie je tu daná potreba dočasnej úpravy pomerov ako ani daná obava, že by výkon súdneho rozhodnutia mohol byť ohrozený. Z vykonaného šetrenia podaných správ nemal

za preukázané skutočnosti uvádzané v návrhu otca a starej matky ohľadom užívania omamných a psychotropných látok starou matkou A. F. a v súčasnej dobe ani v nepriaznivých bytových a sociálnych pomeroch v rodine maloletej. Keďže tak otec ako aj navrhovateľka podali riadny návrh na začatie konania, v ktorom súd vykoná dokazovanie a bude skúmať všetky rozhodujúce skutočnosti mal za to, že nie sú splnené zákonné podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia a preto ich návrhy zamietol.

2. Uznesenie súdu prvej inštancie napadol v zákonnej lehote odvolaním otec, ktorý uviedol, že naďalej trvá, aby maloletá bola zverená do opatery jeho matky. V dôvodoch odvolania uviedol, že sa nestotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie a to preto, že maloletá vyrastá v nedostatočných a v nevhodných podmienkach. Momentálne A. F. nepracuje, nemá dostatok finančných prostriedkov, keďže maloletá R. má len X rokov je toho názoru, že by si zvykla na jeho matku, ktorá by jej bola oporou a mala by všetko, čo potrebuje na normálny, zdravý vývin. Poukázal na to, že A. F. je dlhodobo pod návykovými látkami, jej druh je bývalý narkoman, ktorého prepustili z väzenia. Doposiaľ vykonané dokazovanie považuje za nedostačujúce a preto žiadal, aby súd maloletú zveril do opatery jeho matky.

3. K odvolaniu sa vyjadril okresný prokurátor, ktorý navrhol uznesenie súdu prvej inštancie potvrdiť. Vo svojom vyjadrení uviedol, že skutočnosti, ktoré uvádzal otec v návrhu maloletej nasvedčovali možnému podozreniu z trestnej činnosti a preto boli preverené prostriedkami trestného práva. Uvedené podozrenie nebolo preukázané a bolo rozhodnuté uznesením vyšetrovateľa ORPZ Nové Zámky sp. zn. ORP-185/1-VYS-NZ-2020 zo dňa 27. 04. 2020 o odmietnutí veci podľa § 197 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku, pretože nie je dôvod na začatie trestného stíhania, alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Otec vo svojom návrhu argumentuje tým, že A. F. nepracuje, nemá žiaden príjem a žije v podmienkach nevyhovujúcich pre výchovu maloletej. Pri šetrení vykonanými pre účel rozhodnutia súdom prvej inštancie neboli zistené také negatívne javy, ktoré by viedli k záveru o potrebe dočasnej úpravy pomeroch maloletej. Preto nepovažuje návrh otca ako aj jeho odvolanie za dôvodné. Napadnutým rozhodnutím súd prvej inštancie nerozhodol v merite veci, preto ním uvádzané dôkazy spočívajúce v preverení nových pomeroch výsluchu svedkov je možné vykonať v ďalšom priebehu konania.

4. K odvolaniu sa vyjadril kolízny opatrovník, ktorý navrhol uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdiť. Vo vyjadrení uviedol, že počas šetrení v rodine p. F. nebolo zistené požívanie či už alkoholických alebo omamných a psychotropných látok zo strany starej matky alebo rodinných príslušníkov. Doposiaľ nebolo zistené zanedbávanie starostlivosti o maloletú. V závere uviedol, že neodkladné opatrenie nie je konečným rozhodnutím a súd bude naďalej vo veci samej vykonávať dokazovanie.

5. Navrhovateľka sa k odvolaniu nevyjadrila.

6. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP) po preskúmaní napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie v intenciách § 65 - § 67 CMP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP dospel k záveru, že odvolanie otca nie je dôvodné a preto uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

7. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení, súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

9. Podľa § 360 ods. 1 CMP neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu.

10. Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery, alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

11. Pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

12. V zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že neodkladné opatrenie môže súd nariadiť v dvoch prípadoch, a to ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery, alebo ak je obava z

ohrozenia exekúcie, pričom tak môže urobiť pred začatím konania, počas konania a tiež po jeho skončení. Neodkladné opatrenie umožňuje pružne riešiť situáciu, keď je potrebný urýchlenný zásah súdu. Je jedným zo zabezpečovacích inštitútov v civilnom procese a jeho zabezpečovacia funkcia sa prejavuje najmä v schopnosti zabrániť dočasnou a provizórnou úpravou nepriaznivým následkom, ktoré by mohli pred začatím konania alebo už v začatom konaní nastať. Pri nariadovaní neodkladného opatrenia prevláda požiadavka rýchlosti nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení z dôvodu, že nariadenie neodkladného opatrenia má dočasný, neodkladný a predbežný charakter. Dôsledku toho sa nezisťujú všetky skutočnosti, ktoré má mať súd zistené pred vydaním konečného rozhodnutia vo veci samej a skutočnosti z ktorých sa vyvodzuje dôvodnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nemusia byť preukázané dôkazmi. Zákon z toho dôvodu ani nepredpokladá, že by pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení mal súd vykonávať dokazovanie. Pre nariadenie neodkladného opatrenia je postačujúce pokiaľ sú okolnosti, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto dočasné opatrenie, aspoň osvedčené. Takýto postup súdu predpokladá platná právna úprava sledujúca tým dosiahnutie účelu právneho inštitútu neodkladného opatrenia, ktorým je rýchle a pružné riešenie situácie vyžadujúce okamžitý zásah súdu. Ak by sa v konaní o nariadení neodkladného opatrenia mal trvať na požiadavke riadneho vykonania a hodnotenia dôkazov, mohol by byť účel tohto procesného inštitútu zmarený, pretože základnými znakmi neodkladných opatrení sú ich dočasnosť a provizórnosť. Najmä atribút provizórnosti je potrebné mimoriadne vyzdvihnúť, lebo už zo samotného označenia "neodkladné opatrenie" vyplýva, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi účastníkmi, že nariadením neodkladného opatrenia nezíska ani jeden z účastníkov silnejšie postavenie a tiež nezískava práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne, predbežne a neodkladne upravuje určitý okruh vzťahov. Dočasnou úpravou urobenou vo forme neodkladného opatrenia sa preto neprejudikujú práva a povinnosti účastníkov, ani posúdením právneho vzťahu medzi nimi. Znamená to, že obsahom dočasnej úpravy v neskoršom konaní nie je súd viazaný a môže rozhodnúť inak. Pri nariadení neodkladného opatrenia teda súd poskytuje oprávnenému účastníkovi dočasnú ochranu, prípadne zabraňuje ďalšiemu zhoršovaniu jeho postavenia aj za cenu, že skutočný stav veci nie je ešte náležite zistený a teda, že subjektívne právo a jemu zodpovedajúca povinnosť nie sú celkom nepochoybné.

13. V konaní o nariadení neodkladného opatrenia spočíva povinnosť tvrdenia na jeho navrhovateľovi, pričom splnenie tejto povinnosti predpokladá len to, aby navrhovateľ súdu navrhol aspoň dôkazy základného významu pre osvedčenie nároku, ktorý má byť dočasne chránený neodkladným opatrením, taktiež však dôkazy na osvedčenie naliehavosti, primeranosti a nevyhnutnosti dočasného opatrenia. Predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia a jeho dôsledky a zánik je potrebné skúmať z hľadiska ust. § 324 a nasl. CSP a § 360 a nasl. CMP. Navyiac neodkladné opatrenie možno nariadiť len pokiaľ nie sú splnené podmienky pre konečné rozhodnutie, pričom svoje opodstatnenie stráca len čo súd poskytne porušeným alebo ohrozeným právam definitívnu ochranu. Neodkladné opatrenia sa podľa ich obsahu nariaďujú v súlade s ust. § 325 ods. 1 CSP, § 360 a nasl. CMP, alebo v súlade s iným zákonom, napríklad Zákonom o rodine. V konaniach týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti, ktorých účelom je v prvom rade ochrana maloletých detí, súd na základe vlastných istení uváži, či sú splnené všetky zákonné podmienky na nariadenie požadovaného neodkladného opatrenia.

14. Podľa § 28 ods. 1 písm. a/ zákona č. 36/2005 Z.z. Zákona o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len Zákon o rodine) súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj dieťaťa.

15. Podľa článku 41 ods. 1 Ústavy SR manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona, zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

16. Podľa článku 41 ods. 4 Ústavy SR starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov. Deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

17. Podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Rozhodnutie súdu o neodkladnom opatrení treba považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 Ústavy SR. Pri ochrane maloletých detí nemožno za splnenia pozitívneho záväzku, ktorý má všeobecný súd pri výkone starostlivosti o maloleté deti na základe Ústavy SR alebo príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách považovať taký jeho postup, pri ktorom sa uspokojí s návrhmi a riešením (úprava pomerov týchto detí), ktoré podali rodičia (niektorí z nich) ako ich zákonní zástupcovia bez toho, aby sa zároveň presvedčil, či takéto návrhy sú spôsobilé a dostatočné na zabezpečenie efektívnej ochrany ich práv a prípadne prijal z úradnej moci príslušné opatrenie.

19. V preskúmvanej veci podal otec ako aj stará matka zo strany otca maloletého dieťaťa návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, na základe ktorého žiadali, aby maloleté dieťa bolo zverené do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky F. X.. S. v návrhu uviedli, že maloletá žije v nevyhovujúcich podmienkach u starej matky A. F., keďže v jej domácnosti sa dlhodobo užívajú omamné a psychotropné látky, nemajú dostatok finančných prostriedkov, pričom majú záujem na tom, aby maloletá vyrastala v lepších podmienkach.

20. Z hľadiska skutkového niet sporu o tom, že maloleté dieťa pochádza zo vzťahu otca s R. S., ktorá zomrela dňa XX. XX. XXXX. Ešte za života matky bola maloletá rozsudkom Okresného súdu v Nových Zámkoch zo dňa 12. 11. 2018, č. k. 7P/263/2017-132 zverená do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky A. F., pričom obidvaja rodičia boli zaviazaní prispievať na jej výživu. V tom čase otec nemal vytvorené podmienky pre starostlivosť o maloletú, nebol známy ani jeho vtedajší pobyt a preto súd zveril maloletú do náhradnej osobnej starostlivosti, ktorá mala vytvorené všetky podmienky pre jej zdravý, psychický a fyzický vývin. Toho času je otec vo výkone trestu odňatia slobody v Železovciach a maloletá R. je i naďalej v starostlivosti starej matky A. F..

21. Po preskúmaní veci odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že je potrebné návrh tak otca ako aj starej matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnuť. Taktiež odvolací súd dospel k záveru, že nie je potrebné dočasne zverovať maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky zo strany otca, keďže táto doposiaľ je zverená do náhradnej osobnej starostlivosti A. F.. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní vychádzal zo správy zo šetrenia pomerov v rodine starej matky, ako aj zo správy základnej školy a lekárskej správy ošetrojúcej lekárky maloletej a správne dospel k záveru, že nie je daná potreba dočasnej úpravy pomerov. Maloletá je zverená do náhradnej osobnej starostlivosti. Otec vo svojom návrhu ako aj v odvolaní uvádza tie isté skutočnosti a to, že pomery v rodine A. F. sú nevyhovujúce pre zdravý vývin maloletého dieťaťa. Avšak zo správy a vyjadrenia okresného prokurátora jednoznačne vyplýva, že tieto skutočnosti, ktoré oznamoval otec v konaní doposiaľ neboli preukázané a neboli zistené také negatívne javy, ktoré by viedli k záveru o potrebe dočasnej úpravy pomerov maloletej. Taktiež kolízny opatrovník pri šetrení pomerov nezistil zanedbanie starostlivosti o maloletú zo strany p. F.. Za daného skutkového stavu bolo preto namieste, aby návrh tak otca ako aj starej matky bol zamietnutý. Keďže v súčasnosti spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia boli podané návrhy aj na konanie vo veci samej o zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky zo strany otca, bude v ďalšom konaní potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie na preukázanie skutočností tvrdení otcom ako aj starou matkou. Avšak za daného stavu, keď je maloletá už zverená do náhradnej osobnej starostlivosti, nie je potrebné opätovne dočasne upravovať jej pomery. Navyiac odvolací súd poukazuje i na tú skutočnosť, že samotná stará matka sa proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie neodvolala. Odvolal sa len otec, ktorý je toho času vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý z týchto dôvodov nemá zabezpečené vhodné podmienky pre výchovu maloletého dieťaťa, avšak tento ani nežiadal maloleté dieťa zveriť do svojej osobnej starostlivosti, ale do náhradnej osobnej starostlivosti svojej matky. Ako už bolo vyššie uvedené, neodkladné opatrenie v zmysle citovaného ust. § 325 ods. 1 CSP môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery, ale ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Maloleté dieťa je zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, preto nie je potrebné bezodkladne upravovať pomery a preto za takéhoto stavu nemožno vyvodiť, že by boli splnené podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je
a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 CMP). Súd môže nariadiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie podľa § 379 ods. 1 a 2 CMP, môže mu súd uložiť pokutu do 1.000 eur (§ 382 ods. 1 CMP) a to opakovane za každé porušenie povinností vyplývajúcej z rozhodnutia (§ 382 ods. 1 CMP).

Ak výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti zostane bezvýsledná, a ak to povaha veci pripúšťa, súd môže rozhodnúť o tom, že príslušný štátny orgán zastaví výplatu rodičovského príspevku povinnému podľa osobitného predpisu a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa povinnému podľa osobitného predpisu (§ 383 ods. 1 CMP).

Ak úkony a opatrenia súdu smerujúce k dobrovoľnému splneniu povinnosti zostali bezvýsledné, súd výkon rozhodnutia uskutoční (§ 384 ods. 1 CMP).